

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Beelden-Dienst Ende Vasten Met Haere Ceremonien Soo
Sy Ghebryckt Worden Vande H. Roomsche Kercke
Bevestight Met De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. jaeren**

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, 1664

Het VII. Capittel. Uyt practijske van Partije selve, wort bethoont datmen de
Beelden mach eeren.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71387)

Uyt dese boozstellinge maeck ick dit argument: De oneere diemen doet aen de beelden / en blijft niet staen op de beelden / maer valt op de personen selve / die daer verbeelt worden: Ergo à contrario, de eere diemen doet aen de beelden / en blijft niet staen op de beelden / maer comt op de personen selve / die daer verbeelt worden: Maer daerom en machmen gheene oneere doen aen de beelden / om dat sy afbeeldinghen zijn van weerdighe personen / ende dat de oneere valt op de personen selve: Ergo à contrario. Daerom machmen eere bewijfen aen de beelden / om dat sy afbeeldingen zijn van weerdighe personen / ende dat de eere valt op de personen selve.

Du blyckt het uyt de Schryfture dat de Heplighen des Hemels / door hare hoven-natuerlycke ghelycksoortigheyt / die sy hebben met de Engheleu Godts / ende met Christo, en door het aenschouwen Godts / eene conditie / ende weerdicheyt hebben / die verre ghelegghen is hoven nature: Ergo ter oorzake van dese hoven natuerlycke weerdigheyt / machmen hoven-natuerlycke eere bewijfen aen hare afbeeldinghen / aenghesien dat ghelyck de oneere der beelden valt op de personen die daer verbeelt worden / alsoo moet oock nootzakelyck de eere der beelden komen op de personen / of booz-beelden selve.

HET VII. CAPITTEL.

Uyt practijcke van Partije selve, wort be-
thoont datmen de Beelden mach
eeren.

Ick sal dit Capittel stellen by forme van eene clepne samen-spzake / om dies te klaerder / ende ordentlijcker boozt te gaen.

Catholijck: Seght my eens / beminde broeder / wat ist dat ghy ontfanght in het Nachtmael? ist het

het wesentlijck lichaem / ende bloedt Christi?

Partije: Neen't. Maer ghelijckerwijs dat 't wa-
ter in den doop/niet in dat bloedt Christi verandert
wert/noch de afwasschinghe der sonde selve is (daer
van het alleen/een goddelijck waer teycken/ ende
bersekeringhe is) alsoo en wert oock dat broot in
't Nachtmael niet dat lichaem Christi selve/hoe wel
het nae den aerde / ende eyghenschappen der Sa-
cramenten dat Lichaem Christi Jesu ghenaemt
wert.

Catholijck. Soo is het dan waerlijck broot/ende
wijn/dat ghy ontfanght in het Nachtmael; maer
ghy seght dat dit broot/ ende wijn/ teekenen sijn
van het lichaem/ende bloet Christi.

Partye. Soo ist. Siet de 29. bemerckinghe van
onsen Dordrechtschen Bybel, op het 26. Capit. Matthei,
daer dese woorden: Dat is mijn lichaem, alsoo ver-
klaert worden: Een tecken mijns lichaems. Siet oock
onse Fransche belijdenisse Art. 37. daer dit tecken
ghenaemt wort/Figuere. Siet oock onsen Catechis-
mus aen de 75. Vraeghe, daer dat broot, ende den dring-
beker des Heeren ghenaemt worden/Seker waerteycken
des Lijfs, ende Bloedts Jesu Christi.

Catholijck. Maer wat bedtedt het breken van dit
broodt/ ende het drincken van den wijn?

Partije. Onsen Catechismus seydt in de 75. Vraeghe.
Dat ick soo seker ben/dat het Lichaem Christi booz
my aen't Cruys gheoffert/ ende ghebroken / ende
sijn Bloedt booz my vergoten is / als ick met oog-
ghen sie/dat het broodt des Heeren my ghebroken/
ende den drinckbeker my mede ghedeylt wort.

Catholijck. Soo sie ick wel/ dat het broodt ende
wijn niet alleenlijck teekenen, ofte figuren en sijn
van het lichaem/ende Bloet Christi; maer dat oock
het breken van het broodt/ende het drincken of ver-
gieten vanden wijn/ booz mijne lichamelijcke oog-
ghen af-beeldinghen sijn vande kruptinghe onser
Heeren/ ende vergietinghe van sijn Bloedt. Wel
aen dan: Ick hebbe dat het broodt ende wijn van
u Nachtmael teekenen, figuren, af-beeldinghen, sijn.

Seght mi nu eens/ontfanght gy oock dat broot/
ende wijn als teekenen / ende figuren van het
Lichamen/ende Bloet Christi, ende als af-beeldingen
van sijne kruyninghe?

Partye. Wie twyffelt daer aen? dat staet claer in
onsen Catechismus op de boven ghemelde vraghe/
met dese woorden: Christus spijt ende laet myne
siele niet: synen ghekruyften lichaeme / ende ver-
gooten blode so sekerlyck tot den ewigtgen leue/
als ick dat broodt/ende den drinck-beker des Hee-
ren (als sekere waer-teekenen des lijfs, ende bloedes Jesu
Christi) upt des dienaers handt ontfanghe / ende
mondelick gheniere.

Catholijck. Seer wel. Ick ben seer blijde dat gy
mi selve bekent / dat ghy het broot ende wijn van
het Nachmael niet en ontfanght als enckel broot
ende wijn / maer als teekenen, of figuren, of af-beel-
dinghen. Seght mi nu van hoort / op wat manie-
re ontfanght ghy dese teekenen, figuren, ofte af-
beeldinghen? met den ghedeckten / of onghedeckten
hoofd? al knielende / sit ende / of staende.

Partye. Op Hollanders ontfangen het met den
blooten hoofd. De Francosfen/ghelijck Franciscus
Veron gheuygh *Parte 4. Controv. Capite 5.* ontfangen
dat de mans buygheude een wepuygh hare knien/
de vrouwen nyghende. Maer de Eughelsche ontf-
fanghen het al knielende.

Catholijck. Hier wil ick u hebben: Want wat
seght ghy nu van dit ontdecken van't hoofd / van
dat buygheude der knien / van dat nyghen / en van
dat knielen / sijn dat niet altemael uptwendighe
teekenen van eerbiedinge / van eere / van respect
dat en kont ghy mi niet loochenen: Nu soude ick
dan ghyerne weten vooz wte / of e vooz wat / dat in
u l. Nachmael dese uptwendighe eerbiedinghe/
eere / ofte respect gheschiet?

Ofte sy gheschiedt vooz den Dienaer die het u
gheefte of vooz het broodt dat ghy ontfanght / ofte
vooz Christus selve / wiens doodt / ende lyden ghy
datt ghedachtigh sijt tot oorzaken van het vreten
des

des broots / 't welck u upt-beelt het breken sijns lichaems / ende van het drincken des wijns / 'twelc u af-beelt het vergieten des bloeds? aen welck van dyp draeght ghy dese uptwendighe eerbiedinghe toe? welck dat ghy neemt / ghy bevesticht het eeren van onse beelden door dese utwe practijcke: Ergo te vergheefs berift ghy ons in't ghene ghy selve doet.

Want indien ghy seght / dat ghy dese eere bewijst aen den Dienaer ('t ghene ick niet en geloofde) ghenomen nochrang; ick meyne dat ghy den Dienaer aensiet als een instrument Christi, uptwotens naem / persoon / ende op'sicht hy dit Sacrament bedient: want soo spreekt bande Dienaren / uwen Guilielmus Perkinsius *Controv. 19. Capite 2.* Maer indier voeghen en kout ghy den Dienaer niet aensien / ten sy dat gy hem aensiet als verbeeldende den persoon Christi; Ergo als ghy hem dese uptwendighe eere toedraeght als Dienaer / soo doet ghy dat aen hem / als verbeeldende den persoon Christi; alsoo doen wy oock ten opsichte van onse beelden: ergo indien ghy / niet het ontdekken van u hoeft in het Nachtmael / niet het buggen van utwe knien / of nigghe / of knielen / den Dienaer eere bewijst / hoorz soo veel als hy Dienaer is / dat is / hoorz soo veel als boert / oft verbeelt den persoon Christi, soo doet ghy het selve / 't ghene wy doen aen onse beelden.

ICK weet wel dat ghy my niet en sult segghen / dat ghy dese eerbiedinghe choont aen het broot / ende de wijn / als teckenen / ofte figuren: want hier mede sout ghy soo vast zijn / dat ghyer niet en sout connen upt-sperelen.

Soo resteerter mi dan alleen / dat dese eere / ende uptwendighe eerbiedinghe van knielen / buggen / nigghe / ontdekken van't hoeft / gheschiedde aen Christus selve / die daer sit in den Hemel aen de rechte handt sijns Vaders. Dat is al wel: Maer ick draeghe / waerom dat ghy meer dese eere ende uptwendighe eerbiedinghe aen Christo bewijst / in
 Ik 5 het

Het ontfanghen van het Nachtmael / als ander-
 fang? wat beweegh-reden hebt ghy? ghy en kont
 my gheene andere gheben / dan / om dieswil dat
 ghy in't Nachtmael besonderlyck ghedachtenisse
 houdt van sijn doot / ende lijden (want anders en
 sie ick gheene) ende het zyn de upt-wendighe teec-
 kenen, of figueren van't Lichaem / ende Bloet Chri-
 sti, te weten het broot / ende wijn; ende de uyt-beel-
 dinghen, te weten/het bzenen des broodts/ende het
 dzincken des wijns / die u indachtigh maken van
 de doot / ende lijden des Heeren: Ergo ter oorzake
 van dese uptwendighe teeckenen, figueren, af-beeldin-
 ghen, (die ghy siet vooz de ooghen / ende u indach-
 tigh maken van de doot / ende lijden Christi) eert
 ghy Christum meer besonderlyck in't Nachtmael/
 als op de straete / de merckt / &c. Maer het selve
 moet gheseyt worden van onse uptwendighe Teec-
 kenen, Figueren, af-beeldinghen, beelden. Als wy die
 vooz hebbende / ter oorzake van haer / meer beson-
 derlyck hier als elders onse hoofden ont-decken /
 knielen / bugghen / nijghen / vooz de personen / die
 sy verbeelden: ergo in het ghene daer ghy ons in
 berispt / dat bebesticht ghy selve dooz uwe eyghen
 ghewoonte / ende ptractycke.

HET